

Danske og norske Studerende ved Universitetet i Helmstädt (1576—1744).

Ved Prof. Dr. L. Daae.

Under et Besøg i Wolfenbüttel i Juli 1879 benyttede jeg Lejligheden til i det hertugelig Braunschweigske Arkiv, hvor ovennævnte forlængst nedlagte Universitets Matrikel bevares, at udtegne de Studerende fra de tre nordiske Riger. Af disse Excerpter meddeles her, hvad der angaar Danmark og Norge.

Universitetet i Helmstädt stiftedes 1574 af Hertug Julius af Braunschweig, og nedlagdes af Jérôme Bonaparte som »Konge af Westphalen«. Jeg har gennemgaaet Matriklen lige til 1810, da den sidste Indskrivning fandt Sted 25 April, kort før Universitetets Nedlæggelse. Efter 1744 fandtes dog ingen Danske eller Norske. Den sidste Svensker indskreves 12. Okt. 1756.

Da jeg ikke er Personalhistoriker af Fag og derhos ikke har haft Tid til at efterspore alle de Studerendes senere Skjebne, har jeg kun anbragt faa Noter.

1576, Apr. 21. Nicolaus Henrici Helsingorensis Danus.

— Mai 10. Magnus Bartholinus Danus.

— Sept. 30. Johannes Grube

— - - Enewaldus Crusius¹⁾

— - - Bosius Erici

} nobiles Dani.

¹⁾ Norges Statholder 1608—18.

- 1579, Jul. 18. Petrus Rotmannus Roschildensis.
 1587, Mart. 31. Jacobus Franciscus Vardensis Danus.
 1588, Jan. 29. Gislaus Guntherus Islandus.
 — Oct. 10. Jacobus Henricus Norvegius¹⁾.
 1589, Mai 28. Severinus Laurentius Danus.
 — Jun. 29. Johannes Martinus Danus Malmogiensis.
 — - - Erasmus Petri Danus Choagiensis.
 1590, Jan. 3. Jonas Magni Jemptus Norveg. gratis²⁾.
 — Jul. 13. Johannes Bruno Lollandinus.
 — - 31. Ericus Mauritius Danus Lolandius.
 — - - Nicolaus Petrejus Danus Burglanensis.
 — - - Petrus Michaelis Hafniensis Danus.
 — Aug. 2. Wolfgangus Joannes Ruman Danus³⁾.
 — Oct. 12. Henningus Belde
 — - - Georgius Schougardus } nobiles Dani.
 — - - Magnus Packs }
 — - - Paulus Petrejus Roschildensis Danus.
 — - - Petrus Thomæ Reckingsensis Danus⁴⁾.
 — - 18. M. Laurentius Andreæ Roschildensis
 Danus.
 — Dec. 19. Olaus Othoniensis Vionis Danus.
 1591, Sept. 27. Johannes Johannis Halandus Danus.
 — - - Johannes Brahe, nobilis Danus.
 — Oct. 16. Franciscus Julius, nobilis Danus.
 1592, Mart. 6. M. Martinus Bornholmius Danus.
 — Mai 3. Theocarus Petræus Danus.
 — - 6. Johannes Jacobi Collingensis Danus.
 — Nov. 15. Hermannus Lipper Danus, bonarum artium
 magister.

¹⁾ En Nordmand af samme Navn indskreves 1586 i Rostock.

²⁾ En Jonas Magni Norv. indskreves 1593 i Rostock. Lange antager ham for at være den berygtede Rector i Bergen, siden Sognepræst i Indvigen, der henrettedes 1617 (Norske Saml. 8vo I. S. 89 og L. Daae, Norske Bygdesagn I.). Denne Mand havde Tilnavnet Skanke, og en Familie af dette Navn fandtes ogsaa i Jemteland.

³⁾ Død som Professor i Kbhvn. 1637.

⁴⁾ Rimeligvis Hovmestere.

- 1593, Mai 23. Nicolaus Aurifaber Danus.
 — - 26. Andreas Balthasarus Danus.
 — Jul. 21. Bartholomæus Matthiæ Rincopensis Danus.
 — Sept. 26. M. Nicolaus Lætus Danus.
 — Nov. 24. Johannes Andreas Danus.
 1594, Apr. 13. Joannes Bonnus Danus.
 — - 16. Joannes Tornaw Danus.
 — Aug. 30. Christophorus Andreas Danus.
 — - - Paulus Nicolaus Danus.
 — Sept. 26. Ivarus Lyke, nobilis Danus.
 1595, Oct. 9. Tostanus Ouandi Norvegianus¹⁾.
 1596, Jul. 10. Nicolaus Villehadus Albinus Danus.
 1597, Mai 4. Nicolaus Rincopensis Danus.
 — - 13. Baggo Jacobi Ripensis Danus.
 — Jun. 13. Johannes Oporinus Cimber Danus.
 — - 24. Kilianus Krabbe nobilis Danus.
 — Sept. 13. Bartolus Ivarides Muhle Danus.
 1600, Jul. 8. Laurentius Olai Danus.
 — - - Gotfridus Lindenaw nobilis Danus.
 — Aug. 6. Erasmus Severinus Haffniensis Danus.
 — - - Nicolaus Gaas Fionius Danus.
 — - - Paulus Joannes Nidrosiensis Norvegus.
 1601, Mai 6. Severinus Andreae Hiterensis Norwagus.
 — - - Joannes Bugæus Bergensis.
 — Jul. 4. Conradus Qvistius Fridericoburgensis Sel[an]dus²⁾
 — Nov. 27. Christianus Bordingus Arhusia-Danus³⁾.
 — Dec. 5. Christophorus Knoff, Fridericoburgensis Danus.
 1604, Jun. 11. Fridericus Frisius de Hesselager⁴⁾.
 — Dec. 3. Christophorus Georgii Vindingius Danus.

¹⁾ Indskreven 1592 i Rostock.

²⁾ Rørdams Magistre sub. a. 1604.

³⁾ Siden Dr. med. Nyerup, Lit. Lex.

⁴⁾ Indskreven i Leiden 1607. Døde 1619.

- 1605, Apr. 25. Justus Brockenhusius Cimber Danus¹⁾.
 — - - Joannes Brockenhusius¹⁾ Cimber Danus.
 — - - Daniel Joannes Ripensis Danus.
 — Sept. 18. Joannes Joannis Ripensis Danus.
 1607, Nov. 19. Detlevius Olai Gotlandus Danus.
 1608, Mart. 1. Georgius Petri Vandalus Danus.
 — - 10. Joannes Clausen Ripensis Danus.
 1609, Jul. 26. Lucas Paludanus Viborgensis Danus. Med.
 — Oct. 6. Petrus Johannis Ripensis Danus.
 1612, Nov. 20. Johannes Paludanus Viberg. Danus.
 1613, Mart. 29. Daniel Berner, Hafniensis Danus.
 — Jul. 7. Fridericus Marchander²⁾ }
 — - - Johannes Marchander²⁾ } nobiles Dani.
 — Oct. 25. Christophorus Bergerus Betulanensis Danus³⁾.
 1616, Jun. 5. Nicolaus Severini Ripensis Danus.
 1617, Apr. 19. Henricus Posthius Hafniensis Danus.
 1623, Mai 3. Michael Joannis Roaggerius Danus.
 — - - Paulus Jacobæus Roaggerius } Ripenses.
 — - - Petrus Johannis Suchius } Dani.
 1624, Jun. 10. Eilhardus Høgh }
 — - - Thomas Høgh } Fratres nobiles Dani.
 — - - Ericus Høgh }
 — Jul. 19. Johannes Lerche Neoburgo-Danus.

(Nu kommer en Periode, hvorunder Universitetet hjem-søgt af Krigens Ulykker. »Ab II Augusti 1625 usque ad XIII Oct. 1628 ob tristem academiae calamitatem, tumultus bellicos immanes et continuos novus Pro-Rector eligi non potuit«. Derefter hedder det i Matrikelen: »Nicolaus Andreæ Gravius Strengnensis, Swedus natione, phil. pr. primus rector restauratae quodammodo⁴⁾ denuo Juliae post

¹⁾ Dansk hist. Tidsskr. 4 R. IV. S. 462.

²⁾ c: Markdanner.

³⁾ Indskreven i Rostock 1613.

⁴⁾ Dette Ord er siden udstrøget.

dissipationem et cladem plus quam triennalem a peste primo, deinde bello factam, recensui et subscripsi«).

- 1646, Mart. 14. Joannes Faber Nycopia-Danus.
 1648, Nov. 24. Gerhardus Drescovius Danus¹⁾.
 1652, Jul. 21. Otto Sperling Hafniensis Danus²⁾.
 1653, Mai 25. Daniel Kühnel Danus.
 1662, Jul. 19. Christianus Bulovius Danus.
 1664, Nov. 3. Johann von Rechen Bergå-Norvegus depositionis ritu initiatus est³⁾.
 1665, Febr. 3. Mauritius Ovenius Bergå-Norvegus⁴⁾.
 — Mai 30. Thomas Harderus Hafniensis Danus⁵⁾.
 — - - Georgius Harderus Hafniensis Danus.
 1666, Jan. 2. Daniel Ernstius Danus.
 1669, Mai .. Christianus Pauli Danus, Sim. f.⁶⁾.
 1678, Febr. 26. Johannes Christophorus Megander, Norburgensis Danus.
 1681, Jun. 15. Paulus Heinsius Hafniå-Danus.
 — - - Paulus Eggerus Hafniå-Danus.
 — - - Georgius Mejerus Nidrosiå-Norwegus⁷⁾.
 1697, Jul. .. Fridericus Brechtfeld, Hafniå-Danus.

(»1718. die XI. mens. Dec. inscripti sunt Ser. Marchiones Culmbacensis Fridericus Ernestus, M. z. B. C.,

¹⁾ Havde 5 Sept. s. A. ladet sig immatrikulere i Leiden. See om ham forevrigt L. Daae, Det gamle Christiania, 2 Udg. S. 62. Døde i Chra. 1719 som Admiralitetsraad og Rigmand.

²⁾ Født 1634 i Christiania, † 1715 som fhv. Prof. ved det ridderlige Academi i Kjøbenhavn.

³⁾ 1668 indskreven i Leiden.

⁴⁾ Indskreven i Leiden 1670 og paany sammesteds 1676.

⁵⁾ Nyerups Lex. Blev Capellan ved den hollandske Menighed paa Amager.

⁶⁾ Nyerups Lex. Døde 1679 paa en Reise i Paris.

⁷⁾ Sandsynligvis den Jørgen Mejer, der fra 1691 til sin Død 1710 var Sognepræst til Vø i Throndhjems Stift. Hans Fader var Foged lige nær ved Throndhjem. Erlandsen, Throndhjems Stifts Geistlighed S. 509.

Friederich Christian M. z. B. C., Joannes Sigismundus Schulin, Onoldo-Francus, serenissimorum principum ephorus^a).

1722, Mai 15. Christianus Lodberg Friis Hafniensis¹).

1728, Oct. 1. Friedrich von Hanneken Danus.

1731, Apr. 16. Ferdinandus Carolus Bigen²) Eqves Daniæ.

1733, Jul. 26. Tostanus Hool Hafniensis³).

1734, Jan. .. Frid. Christianus v. Møsting Hafniensis, 7 Thaler.

— Febr. 4. Severinus Hee Danus⁴).

— Apr. 9. Johannes Andreas Stisser Danus.

— Mai 19.	Janus v. Benzon	} Hafnienses ritu deposit. initiati.
— - -	Christianus v. Benzon	

— - - Petrus Buch Hauniensis.

— - 31. Fridericus Christianus von Esmareck Hafniensis.

— Jul. 6. Salomon v. Haven Othenia-Danus.

— Oct. 25. Johannes Regelsensis Nachscoviensis Danus⁵).

— - - Jacobus Leuch Christiania-Norvegus⁶).

— - - Matthias Collett Christiania-Norvegus⁷).

¹) Døde 1773 som Prof. med. ved Kbhvn's Univ. og Etatsraad. Indskreven i Leiden 1723.

²) Se Hundrup, Biogr. Efterretn. om dem, der ved Kbh. Univ. have opnaaet de højeste akademiske Værdigheder, S. 112.

³) Denne Mand var en Nordmand og født paa Hedemarken, dim. 1724 fra Christiania Skole. Blev siden Vicepastor til Nordalen paa Søndmøre og døde som en meget agtet Mand 1745. Havde ogsaa besøgt flere andre Universiteter. Se om ham i Norske Stiftelser III. S. 938 samt Strøms Beskr. af Søndmør I. S. 504 og II. S. 259.

⁴) Døde 1756 som Dr. med. og Prof. phil. ved Odense Gymnasium.

⁵) Døde som Justitsraad og Godsejer paa Laaland 1770. Se Rhodes Samll. til Laalands og Falsters Hist. 2. Udg. ved Friis I. S. 65, 257. Fader til den berygtede »Historieskriver» N. D. Riegels.

⁶) Døde 1767 som Raadstueskriver i Christiania (Norske Stiftelser III. S. 966 og A. Collett, En gammel Christiania-Slægt. S. 40).

⁷) Døde 1759 som Amtmand over det daværende »Oplandenes Amt». (A. Collett, l. c. S. 98—103). Havde bl. A. ogsaa studeret i Göttingen.

1741, Nov. 2. Nicolaus Zeuthen Danus Ottensee¹⁾.

1744, Aug. 14. Henricus Joachimus Stolpe Hauniensis.

I Matrikelen har jeg ikke fundet anført to norske Studenter, der have besøgt Helmstädt, nemlig Brødrene Isak Andreas Cold (senere Prof. jur. i Sorø, død som Justitiarius i Norges Overhofret 1761) og Peter Henrik Cold (siden Præst paa Kongsberg). De kom til Helmstädt 1735, og den sidstnævnte Broder har i sin Autobiographi (trykt i Kirkehist. Samll. 3 R. II. S. 641 fgg.) meddelt adskillige morsomme Træk om dette Universitet og dets Professorer, især den ved sit vigtige Verk om Conciliet i Costnitz berømte Herman v. d. Hardt.

¹⁾ Død 1791 som Sognepræst til Skamby i Fyen. (Nyerup).